

В. І. Труба

*доктор юридичних наук, професор,
Заслужений юрист України, ректор Одеського
національного університету імені І. І. Мечникова*

О. В. Байло

*кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри цивільно-правових дисциплін
Одеського національного університету
імені І. І. Мечникова*

**ВСТУПНЕ СЛОВО
(ДО 25-РІЧЧЯ КАФЕДРИ
ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВИХ ДИСЦИПЛІН)**

Кафедра цивільно-правових дисциплін була створена в ході реорганізації кафедри галузевих правових дисциплін публічного та приватного права шляхом поділу на дві кафедри: кафедру цивільно-правових дисциплін та кафедру кримінально-правових дисциплін та судово-правоохоронних органів (Наказ ректора Одеського державного університету ім. І. І. Мечникова № 18-02 від 17.05.1999 р.). Підставою такого наказу стали Рішення Вченої ради Університету від 22.12.1998 р. (протокол № 4) та лист Міністерства освіти і науки України № 5.1-5/529 від 12.05.1999 р.

З моменту заснування та до 2015 р. завідувачем кафедри був кандидат юридичних наук, доцент Вячеслав Іванович Труба (на даний момент – доктор юридичних наук, професор, Заслужений юрист України, ректор Одеського національного університету імені І. І. Мечникова). З 2015 р. кафедру очолює доктор юридичних наук, професор, Заслужений юрист України Ілона Станіславівна Канзафарова.

Сьогодні на кафедрі працюють 18 науково-педагогічних працівників, з яких: 3 – доктори юридичних наук (В. І. Труба, І. С. Канзафарова, Л. М. Токарчук); 9 – кандидати юридичних наук (О. В. Байло, В. Р. Барський, В. А. Завертнева-Ярошенко, С. М. Клейменова, В. М. Масін, Ю. О. Мельниченко, О. М. Потопахіна, А. Л. Святошнюк, О. В. Толкаченко); 2 – доктори філософії за спеціальністю 081 «Право» (Н. М. Булат, Н. С. Василевська); 4 – старші викладачі (І. О. Голоденко, Є. М. Корнеєва, А. М. Комаренко, М. С. Федорко).

Трьом викладачам присвоєно почесне звання «Заслужений юрист України» – І. С. Канзафаровій (2009), В. І. Трубі (2015) та Л. М. Токарчук (2016).

Викладачі кафедри плідно працюють на науковій ниві, результатом чого став захист трьох докторських та багатьох кандидатських дисертацій.

Докторські дисертації захистили: І. С. Канзафарова – «Теоретичні основи цивільно-правової відповідальності в Україні» (2007); В. І. Труба – «Поняття та загальна класифікація сімейних правовідносин» (2021); Л. М. Токарчук – «Влаштування дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, як реалізація принципу державної охорони сім'ї» (2021).

За роки існування науково-дослідна робота кафедри здійснювалася в межах різних тем. Так, наприклад, у період 2008-2012 рр. діяльність кафедри у науковій сфері здійснювалась відповідно до теми № 190 «Майнові та немайнові права особи в умовах побудови правової держави в Україні: проблеми набуття, здійснення та захисту» (№ держреєстрації 0108U003958, науковий керівник – І. С. Канзафарова). У цей проміжок часу захистили кандидатські дисертації: В. М. Масін, О. М. Потопахіна та аспіранти кафедри (Ю. В. Александрова, В. В. Валах, К. М. Левандовські; І. В. Плахіна).

У період 2012-2017 р.р. науково-дослідною темою кафедри була тема № 109 «Приватно-правове регулювання суспільних відносин: традиції, сучасність, перспективи» (№ держреєстрації 0113U002740, науковий керівник – І. С. Канзафарова). Дисертаційні дослідження О. В. Байло, О. В. Толкаченко, А. Л. Святошнюк та аспірантів кафедри (О. В. Брильової, Г. В. Сосніної, А. А. Федорова та інших) відобразили апробовані результати наукової діяльності кафедри.

З 2018 по 2022 р.р. науково-педагогічні працівники та аспіранти кафедри здійснювали свої наукові пошуки в межах теми № 175 «Забезпечення прав і законних інтересів учасників правовідносин, що виникають у сфері приватного права: проблеми теорії та практики» (№ держреєстрації 0118U004432, науковий керівник – І. С. Канзафарова). За цей період Ю. О. Мельниченко, В. А. Завертнева-Ярошенко захистили кандидатські дисертації, Н. М. Булат отримала науковий ступінь доктора філософії з галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право». Аспіранти кафедри (Ю. Є. Борисова, О. В. Коч, М. Р. Лавриненко, Д. І. Найда та інші) брали активну участь у на-

уково-дослідній роботі кафедри, результатом чого став захист ними дисертацій.

З 2023 р. науково-дослідна робота кафедри проводиться за темою № 345 «Приватно-правове регулювання суспільних відносин в Україні: проблеми теорії та практики» (№ держреєстрації 0123U102606, науковий керівник – І. С. Канзафарова). У 2023-2024 рр. захистили дисертації на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право» аспірант С. С. Святошнюк та старший викладач Н. С. Василевська.

Безумовно, науково-дослідна робота кафедри не обмежується захистом дисертацій її працівників та аспірантів. За час функціонування кафедри цивільно-правових дисциплін було опубліковано значну кількість монографій, підготовлено та опубліковано навчальну та навчально-методичну літературу. Члени кафедри є членами редакційних колегій наукових видань, членами спеціалізованих вчених рад та разових спеціалізованих вчених рад.

Починаючи з 2011 року, кафедра щорічно проводить Міжнародну науково-практичну конференцію «Юридичні диспути з актуальних проблем приватного права», присвячену пам'яті видатного цивіліста, випускника і останнього декана юридичного факультету Новоросійського університету Є. В. Васьковського (з виданням матеріалів конференції), в якій беруть участь вчені та юристи-практики з різних країн світу.

Викладачі кафедри беруть активну участь у наукових проєктах. Так, до прикладу, І. С. Канзафарова взяла участь у проєкті «Острів Зміїний» (під керівництвом проф. В. А. Сминтини), в рамках якого досліджувала джерела права, в яких визначався правовий статус зазначеного острова в різні історичні періоди (2008); В. І. Труба та І. С. Канзафарова – члени авторського колективу першої в історії нашої держави «Енциклопедії цивільного права» (2009), унікального за формою та змістом Коментаря Цивільного кодексу України, за редакцією проф. І. В. Спасиво-Фатєєвої (2012); Л. М. Токарчук – учасник проєкту «Інноваційний університет та лідерство» (з 2014 – до цього часу).

З 2019 року на базі кафедри цивільно-правових дисциплін діє проєкт «Крос-культурні комунікації в професійній сфері» (координатор – В. Р. Барський), в рамках якого відбулись зустрічі студентів з політичними діячами та юристами з Азербайджану, Болгарії, Великої Британії, Ізраїлю, Казахстану.

В. Р. Барський був координатором і експертом II-ї Міжнародної програми стажування «Правові системи сучасності: традиції та транзиції» – для докторантів і викладачів Вищої школи права «Еділет» Каспійського університету (Республіка Казахстан) (2021). Як експерти у даній програмі також виступили викладачі кафедри: проф. Л. М. Токарчук, доц. О. М. Потопахіна, ст. викл. М. С. Федорко.

Починаючи з травня 2023 р., проф. І. С. Канзафарова (науковий керівник), доц. В. Р. Барський (технічний секретар, консультант), доц. С. М. Клейменова (консультант) та доц. Н. М. Булат (консультант) забезпечують діяльність регіонального Центру підтримки технологій та інновацій (Technology and Innovation Support Center), що діє в Одеському національному університеті імені І. І. Мечникова в рамках Міжнародного проєкту підтримки винахідництва, інновацій та стартапів, започаткованого Всесвітньою організацією інтелектуальної власності (Лист № 06.07-01-300 від 19.05.2023 р.).

Викладачі кафедри беруть активну участь в різноманітних програмах академічної мобільності. Так, Н. М. Булат відвідала: Університет Гранади (Іспанія), Республіканський університет Сівасу (Туреччина), Університет Кілю (Німеччина), Ататюркський університет (Ерзурум, Туреччина), Краківський Ягеллонський університет (Польща), Університет Сантьяго де Компостела (Іспанія); Н. С. Василевська – Університет Аристотеля (Греція); О. В. Байло – Університет Гданська (Польща), Університет Сантьяго-де-Компостела (Іспанія); С. М. Клейменова – Університет Адама Міцкевича у Познані (Польща); Л. М. Токарчук – Державний університет імені Шота Руставелі (Грузія); Королівський університет технологій (Швеція); Instituto Politecnico do Porto (Португалія); В. І. Труба – Університет Гданська (Польща) та інші.

Для залучення здобувачів вищої освіти викладачі кафедри організували налагоджену роботу наукових студентських гуртків: з трудового права та права соціального забезпечення (керівник – О. М. Потопахіна); з актуальних проблем цивільного судочинства (керівник – Л. М. Токарчук); з цивільного права (керівник – Є. М. Корнеєва); “Аграрний експерт-дорадник” (керівник – В. М. Масін).

Більшість викладачів кафедри є членами професійних об’єднань юристів, науковців, освітян. Так, до прикладу: проф. І. С. Канзафарова – член Асоціації цивілістів України, Союзу юристів Одеської області; доц. В. М. Масін – третейський суддя постійно діючого тре-

тейського суду при ВГО «Третейська ініціатива»; проф. Л. М. Токарчук – член Союзу юристів Одеської області, ГО «Інноваційний університет», Координаційного бюро із сімейного права НАПрН України; проф. В. І. Труба – член Асоціації цивілістів України.

Л. М. Токарчук є деканом економіко-правового факультету університету, В. М. Масін – заступником декана, І. С. Канзафарова – гарантом Освітньо-професійної програми «Право» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 081 «Право», І. О. Голоденко – головою Навчально-методичної комісії економіко-правового факультету університету.

Кафедра активно співпрацює з випускниками університету, роботодавцями, державними установами, науковцями України, які долучаються до обговорення освітніх програм, проведення відкритих лекцій і майстер-класів.

Так, до прикладу, випускник економіко-правового факультету Одеського національного університету імені І. І. Мечникова, співробітник кафедри, а тепер суддя Малиновського районного суду міста Одеси Мурзенко Максим Володимирович активно долучається до науково-дослідної роботи кафедри (захистив кандидатську дисертацію у 2021 році), до навчальної роботи (виступав як запрошений лектор на заняттях з цивільного процесу).

Гніздовська Ганна Михайлівна, випускниця економіко-правового факультету Одеського національного університету імені І. І. Мечникова, кандидат юридичних наук, адвоката, керуюча партнерка АО «Юріс Феррум», членкиня Апеляційної комісії Національного антидопінгового агентства, є авторкою значної кількості статей, підручників, монографічних робіт, коментарів до законодавства. Г. М. Гніздовська неодноразово брала участь у науково-дослідних семінарах та науково-практичних конференціях, організованих кафедрою.

Ефективна робота професорсько-викладацького складу кафедри неможлива без учово-допоміжного персоналу. Наразі посаду старшого лаборанта обіймає Наталія Георгіївна Богаченко.